

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Γιώργος Ν. Μαγούλιος, Καθηγητής
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ενότητα 4: ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Περιεχόμενα:

- διεθνείς συναλλαγές
- οι όροι εμπορίου,
- οι άμεσες ξένες επενδύσεις και
- η θέση της Ελλάδας ως χώρας υποδοχής και προέλευσης Άμεσων Ξένων Επενδύσεων.

Λέξεις Κλειδιά: διεθνές εμπόριο, άμεσες ξένες επενδύσεις

Σκοπός: Η ερμηνεία των όρων εμπορίου και η κατανόηση της σημασίας των ΑΞΕ και ειδικότερα της θέσης της Ελλάδας ως προς διεθνές εμπόριο και τις άμεσες ξένες επενδύσεις.

4.1. Η έννοια και τα είδη των διεθνών συναλλαγών

Διεθνής συναλλαγή: κάθε συναλλαγή η οποία γίνεται μεταξύ δυο ή περισσότερων χωρών ή φορέων των χωρών αυτών.

Τα **είδη των διεθνών συναλλαγών** είναι:

- Οι εξαγωγές και εισαγωγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών.
- Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Α.Ξ.Ε.).
- Οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου για την αγορά ομολόγων ή μετοχών και άλλων χρηματοοικονομικών προϊόντων.
- Ο δανεισμός από το εξωτερικό των κρατών, των επιχειρηματικών φορέων και των νοικοκυριών.
- Η απόκτηση περιουσιακών στοιχείων στην αλλοδαπή.

4.2. Οι Όροι Εμπορίου

- **Όροι Εμπορίου:** η σχέση των τιμών των εξαγωγών μιας χώρας προς τις τιμές των εισαγωγών, P_x/P_m (P_x =τιμές εξαγωγών, P_m =τιμές εισαγωγών). Η σχέση P_x/P_m λέγεται και **καθαροί όροι εμπορίου**. Με το ίδιο τρόπο, η σχέση του όγκου των εισαγωγών προς τον όγκο των εξαγωγών, Q_m/Q_x μας δίνει τους **ακαθάριστους όρους του εμπορίου**.
- **Εμπορευματικοί όροι εμπορίου (T_e)**, που είναι ο λόγος των μεταβολών στις τιμές των εξαγωγών προς τις μεταβολές στις τιμές των εισαγωγών σε δύο διαφορετικές περιόδους: $T_e = P_{xi}/P_{xo} / P_{mi}/P_{mo} = P_x/P_m$.
- **Εισοδηματικοί όροι εμπορίου (T_i)**, που είναι το γινόμενο των καθαρών όρων εμπορίου επί του όγκου των εξαγωγών, $T_i = P_x/P_m \cdot Q_{xi}/Q_{xo} = T_e \cdot Q_x$.
- **Απλοί παραγωγικοί όροι εμπορίου (T_z)**, που προκύπτουν από το γινόμενο των εμπορευματικών όρων εμπορίου επί την παραγωγικότητα της χώρας στα εξαγόμενα προϊόντα, $T_z = P_x/P_m \cdot Z_x = T_e \cdot Z_x$.

4.2.1. Άλλοι δείκτες μελέτης του εξωτερικού εμπορίου

- **Το ενδοπεριφερειακό εμπορικό μερίδιο**, το οποίο δείχνει το μερίδιο μιας ευρύτερης περιφέρειας στο συνολικό εξωτερικό εμπόριο μιας χώρας.
- **Δείκτης έντασης εμπορικής ολοκλήρωσης**, ο οποίος προκύπτει από τη σύγκριση του ενδοπεριφερειακού εμπορίου των χωρών που ανήκουν σ' ένα περιφερειακό σύστημα με το μερίδιό τους στο παγκόσμιο εμπόριο.
- **Βαθμός ανοίγματος ή εξωστρέφειας μιας οικονομίας**, είναι το συνολικό ποσοστό του εξωτερικού εμπορίου (εξαγωγές και εισαγωγές) στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της χώρας.
- **Δείκτης συγκεντρωτικότητας των εξαγωγών**, που δείχνει το βαθμό συγκέντρωσης ή διαφοροποίησης της εξαγωγικής βάσης μιας χώρας.
- **Δείκτης ομοιότητας των εξαγωγών**, ο οποίος δείχνει το βαθμό σύγκρουσης ή συμπληρωματικότητας των εξαγωγών δύο ή περισσότερων χωρών.
- **Ο δείκτης αποκαλυμμένου συγκριτικού πλεονεκτήματος**, από τον οποίο προκύπτει κατά πόσον οι εξαγωγές συγκεκριμένων προϊόντων αντανακλούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα ή όχι.

4.3. Το εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας βασικά χαρακτηριστικά

- Χαμηλός βαθμός εξωστρέφειας.
- Το ελληνικό εξωτερικό εμπόριο χαρακτηρίζεται από χρόνια **ελλείμματα στο εμπορικό ισοζύγιο**.
- Από την **κλαδική σύνθεση** των ελληνικών εξαγωγών διαπιστώνεται ισχυρή παρουσία των παραδοσιακών κλάδων.
- Με βάση τη **γεωγραφική κατανομή** των ελληνικών εξαγωγών συμπεραίνεται ότι οι χώρες μέλη της Ε.Ε. αποτελούν τις βασικές αγορές προορισμού των προϊόντων.
- Το ελληνικό εξωτερικό εμπόριο είναι κυρίως **διακλαδικό**, (άλλοι κλάδοι εξάγουν και άλλοι εισάγουν), σε αντίθεση με άλλες ανεπτυγμένες χώρες όπου το εξωτερικό τους εμπόριο είναι **ενδοκλαδικό** (οι ίδιοι κλάδοι και εξάγουν και εισάγουν).

4.3.1 Οι αιτίες των προβλημάτων του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας

- Τα **διαρθρωτικά προβλήματα** της ελληνικής οικονομίας (μοντέλο ανάπτυξης, αδύνατη βιομηχανική βάση κ.λπ.).
- Τα **προβλήματα των επιχειρήσεων**: μικρό μέγεθος, οικογενειακός χαρακτήρας, χαμηλή ποιότητα και προστιθέμενη αξία των παραγόμενων προϊόντων κ.λπ.
- **Οι κρατικές αδυναμίες**: χαμηλό επίπεδο της έρευνας και καινοτομίας, ελλιπής διασύνδεση της εκπαίδευσης με τις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας, γραφειοκρατία, φορολογικό και θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων, έλλειψη ολοκληρωμένων δομών υποστήριξης και ενθάρρυνσης της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων κ.λπ.

4.4. Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Α.Ξ.Ε.)

Έχει τονιστεί επανειλημμένα **η σημασία** των Α.Ξ.Ε. για τις χώρες υποδοχής και ιδιαίτερα για τις λιγότερο αναπτυγμένες από αυτές. Οι Α.Ξ.Ε. συμβάλλουν:

- στην αξιοποίηση των εγχώριων πλουτοπαραγωγικών πόρων και στην ανάπτυξη,
- δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας,
- μεταφέρουν νέα τεχνολογία και τεχνογνωσία στις χώρες υποδοχής,
- συμβάλλουν στη βελτίωση του ισοζυγίου εξωτερικών πληρωμών και της θέσης της χώρας υποδοχής στον διεθνή καταμερισμό εργασίας.

Ωστόσο οι ΑΞΕ δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τις εγχώριες επενδύσεις κάθε χώρας, που πρέπει να αποτελούν την κύρια επενδυτική πηγή, με τις Α.Ξ.Ε. να λειτουργούν συμπληρωματικά προς αυτές.

4.4.1 Παράγοντες προσέλκυσης των Α.Ξ.Ε.

Σύμφωνα με τις παραδοσιακές αντιλήψεις, οι βασικοί **παράγοντες που προσελκύουν** τις άμεσες ξένες επενδύσεις έχουν σχέση με το κατά πόσον η χώρα διαθέτει τους αναγκαίους παραγωγικούς συντελεστές, όπως είναι πλουτοπαραγωγικοί πόροι, εργατικό δυναμικό και μάλιστα χαμηλού κόστους.

Η **σύγχρονη θεώρηση** για την προσέλκυση των Α.Ξ.Ε., εκτός από τους παραπάνω παράγοντες, συνυπολογίζει:

- την ύπαρξη κατάλληλων δημόσιων υποδομών,
- την ποιότητα και το επίπεδο κατάρτισης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού,
- το τεχνολογικό επίπεδο της χώρας υποδοχής,
- την ύπαρξη εξωτερικών οικονομιών κλίμακας,
- το μέγεθος της αγοράς της χώρας
- φορολογικά και χρηματοοικονομικά κίνητρα το μέγεθος της γραφειοκρατίας, καθώς και
- τις υποδομές εγκατάστασης των επιχειρήσεων.

4.4.2. Η Ελλάδα ως χώρα υποδοχής Α.Ξ.Ε.

Η Ελλάδα υστερεί ως χώρα υποδοχής ΑΞΕ και όσον αφορά στα **αίτια** της υστέρησης αυτής, οι βασικότεροι λόγοι είναι:

- Η **γεωγραφική θέση** της Ελλάδας.
- Το **μικρό μέγεθος** της ελληνικής αγοράς.
- Η **απώλεια** του συγκριτικού πλεονεκτήματος του χαμηλού εργατικού κόστους, το οποίο διαθέτουν οι αναπτυσσόμενες χώρες γενικά και ειδικότερα οι γειτονικές βαλκανικές χώρες, σε συνδυασμό με τους χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές.
- Οι **καθυστερήσεις** στην έρευνα και τεχνολογία, στην ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού, στις τεχνικές και κοινωνικές υποδομές και στα δίκτυα των επιχειρήσεων.
- Η **γραφειοκρατία** και οι αδυναμίες του δημόσιου τομέα.
- Η **αδυναμία στην ανάδειξη** και αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Ελλάδας.

4.4.3 Η Ελλάδα ως χώρα προέλευσης ΑΞΕ

Μετά το 1989 και την έναρξη της διαδικασίας μετάβασης των γειτονικών βαλκανικών χωρών στην οικονομία της αγοράς, η Ελλάδα παρουσιάζει έντονο δυναμισμό ως **χώρα προέλευσης** Α.Ξ.Ε. Οι λόγοι είναι:

- Το **χαμηλό εργατικό κόστος**.
- Η γεωγραφική **γεινίαση**.
- Οι χαμηλότεροι **φορολογικοί συντελεστές**.
- Πολιτιστικοί, ιστορικοί και κοινωνικοί **δεσμοί** μεταξύ των λαών.
- Κοινά **καταναλωτικά πρότυπα**.
- Ο χαμηλότερης έντασης **ανταγωνισμός**.
- Η επιδίωξη όλων των χωρών να ενταχθούν στην **Ε.Ε.** και ο ρόλος της Ελλάδας στην περιοχή ως μέλος της ΕΕ.
- Οι **επιδότησεις** των επιχειρήσεων.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Τσιμπίρης Αλκιβιάδης

Σέρρες, 25-05-2015>